

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพ และปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ที่มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 24 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 48 คน และครูผู้สอน จำนวน 867 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 915 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ และได้รับแบบสอบถามคืน จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 781 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 85.36 โดยแยกเป็นของผู้บริหาร จำนวน 42 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และครูผู้สอน จำนวน 739 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.24 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 51 ปีขึ้นไป ประสบการณ์ในการทำงาน 31 ปีขึ้นไป ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร ประมาณ 1-5 ปี ซึ่งส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ วุฒิต่างการศึกษาในระดับปริญญาตรี

1.2 ครูผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-35 ปี ประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 1-5 ปี มีวุฒิต่างการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ปฏิบัติการสอนอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2. สภาพการใช้หลักสูตร

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

2.1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร โรงเรียนมีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยดำเนินการด้านจัดทำแผนการสอนและสื่อการสอน ซึ่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้หลักสูตร และครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอน การส่งเสริมให้

ครูจัดทำแผนการสอน โดยการดำเนินการในด้านการวางแผนจัดทำแผนการสอน การจัดประชุมชี้แจงรายละเอียด การจัดทำแผนการสอน และการให้บริการด้านวัสดุ และอำนวยความสะดวกในการจัดทำในด้านการติดตามผลการปฏิบัติตามแผน ใช้วิธีพิจารณาจากพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอบถามจากครูผู้สอน

2.1.2 การศึกษารายละเอียดของหลักสูตร โรงเรียนมีการศึกษาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตร โดยการเข้ารับการฝึกอบรมและการเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา เรื่องที่ศึกษา คือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนอง จุดมุ่งหมาย เวลาเรียน และ สาระสำคัญ สำหรับครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม เกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตร โดยการเข้ารับการอบรม และศึกษารายละเอียดจากเอกสารด้วยตนเอง เรื่องที่ได้รับความรู้เพิ่มเติม คือ การจัดทำแผนการสอน และหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร และการวัด และประเมินผลการเรียน

2.1.3 การเขียนแผนการสอน ครูผู้สอนมีการจัดทำแผนการสอน และเขียนแผนการสอน โดยจัดทำร่วมกับครูในกลุ่มประสบการณ์เดียวกัน และจัดทำคนเดียว ในช่วงก่อนเปิดภาคการศึกษา โดยมีครูผู้สอนด้วยกัน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์/ครูวิชาการ โรงเรียน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการเขียนแผนการสอน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ คู่มือครู และเอกสารที่ใช้ในการเขียนแผนการสอน ได้แก่ คู่มือหลักสูตร และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.1.4 การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร โรงเรียนมีการดำเนินการร่วมจัดทำ และจัดหาวัสดุร่วมกับครูผู้สอน โดยกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ให้การสนับสนุน

2.2 การจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

2.2.1 การเตรียมบุคลากร โรงเรียนมีการเตรียมบุคลากร โดยส่งครูเข้าร่วมอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน กิจกรรมให้ครูทราบ

2.2.2 การจัดตารางสอน โรงเรียนมีการจัดตารางสอนโดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ร่วมจัดทำตารางสอนด้วย และควบคุมให้การจัดทำตารางสอนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การใช้ตารางสอน โดยมีผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำชั้นระดับประถมศึกษาเป็นผู้จัดทำ

2.2.3 การจัดครูเข้าสอนโรงเรียนมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดครูเข้าสอน โดยพิจารณาจากคุณวุฒิ และประสบการณ์ของครู

2.2.4 การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน โรงเรียนมีการจัดหา เอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนไว้บริการแก่ครูผู้สอน โดยจัดหาคู่มือ/วัสดุให้ และสนับสนุนงบประมาณในการ จัดซื้อ จัดทำ เอกสารประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน

2.2.5 การเตรียมอาคารสถานที่ โรงเรียนมีการจัดเตรียมอาคารสถานที่ สำหรับการ ใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า สำหรับครู และนักเรียน

2.2.6 การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนมีการดำเนินการ โดย ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร และใช้แบบสังเกต การสอน เป็นเครื่องมือในการนิเทศ

2.2.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร วิธีการที่ใช้ คือการจัดประชุมครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

2.3 การจัดการเรียนการสอน

2.3.1 การเตรียมการสอน ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอน วิธีการที่ใช้ในการเตรียมการสอน คือ การศึกษาหลักสูตรอย่างละเอียด และการศึกษาหลักสูตรเฉพาะส่วน ที่ ต้องการสอน มีการเตรียมทุกครั้งก่อนสอน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน แผนการสอน และคู่มือครู เป็นเครื่องมือในการเตรียมการสอน

2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีหลักเกณฑ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น สื่อการสอน ที่ใช้ ได้แก่ กระดานดำ ชอล์ก ของจริง/ของจำลอง และแผนภูมิ/รูปภาพ/สิ่งตีพิมพ์ โดยใช้ตาม ความเหมาะสมของบทเรียน

2.3.3 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรม เสริมการเรียนการสอน เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน คือ ความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน กิจกรรมที่จัดเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัด กิจกรรมวันสำคัญ การจัดป้ายนิเทศ และการจัดสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน

2.3.4 เทคนิคและวิธีสอน ครูผู้สอนมีการใช้เทคนิค และวิธีสอนในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกเทคนิค และวิธีสอน ได้แก่ สอดคล้องกับ จุดประสงค์ เนื้อหา ที่กำหนดในหลักสูตร เหมาะสมกับวัย และความสามารถของนักเรียน โดยใช้ การบรรยาย และการสาธิต ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

2.3.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผล ด้วยวิธีการ สังเกตพฤติกรรมการทำงาน / ทำกิจกรรมของนักเรียน และ การทดสอบย่อย ตาม จุดประสงค์ เมื่อจบบทเรียน

3. ปัญหาการใช้หลักสูตร

3.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

3.1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา ในการวางแผนการใช้หลักสูตร ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ ในการวางแผน และขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

3.1.2 การศึกษารายละเอียดของหลักสูตร โรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีปัญหาในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ เกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตร ปัญหา ที่พบ ได้แก่ การอธิบายรายละเอียดของหลักสูตรบางเรื่องไม่ชัดเจน เอกสารหลักสูตรมีจำนวนจำกัด และขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

3.1.3 การเขียนแผนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหา ในการเขียนแผนการสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดเอกสารและแหล่งวิทยากรให้ศึกษาค้นคว้า มีงานในหน้าที่ มาก ไม่มีเวลาจัดทำ และขาดความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร/เนื้อหา

3.1.4 การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา ในการจัดการด้านวัสดุหลักสูตร ปัญหาที่พบ ได้แก่ครูผู้สอนขาดทักษะในการปฏิบัติงาน และวัสดุหลักสูตร ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน

3.2 การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน

3.2.1 การเตรียมบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการเตรียมบุคลากรเพื่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร ปัญหาที่พบ ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้และทักษะ ในบางรายวิชา บุคลากรไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณในการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม/ดูงาน

3.2.2 การจัดการการสอนโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการจัดการการสอน

3.2.3 การจัดการครูเข้าสอนโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการจัดการครูเข้าสอน

3.2.4 การจัดบริการ วัสดุ เอกสาร ประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการจัดบริการ วัสดุ เอกสาร ประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน

3.2.5 การเตรียมอาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาในการเตรียมอาคารสถานที่สำหรับการใช้หลักสูตร ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ และจำนวนของห้องเรียนไม่เพียงพอ

3.2.6 การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาในการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร ปัญหาที่พบได้แก่ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ผู้นิเทศขาดการนิเทศติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ และหลังจากการนิเทศแล้วครูผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน

3.2.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดการเตรียมบุคลากร ในด้านการประชาสัมพันธ์ และขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน

3.3 การจัดการเรียนการสอน

3.3.1 การเตรียมการสอนครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาการเตรียมการสอน

3.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

3.3.3 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในนวัตกรรมใหม่ๆ ให้คำแนะนำ และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ

3.3.4 เทคนิคและวิธีสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาการใช้เทคนิคและวิธีสอน

3.3.5 การวัดและประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยดำเนินการด้านจัดทำแผนการสอน และสื่อการสอน แต่มีปัญหาเกี่ยวกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ ในการวางแผนการใช้หลักสูตร ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวตรงกับผลการวิจัย ของ วาสนา ณ นคร (2532) ที่พบว่า ปัญหาการวางแผนอีกประการหนึ่งคือ บุคลากรขาดความรู้เรื่องการวางแผนการใช้หลักสูตร ในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ความรู้ ความ

เข้าใจในเรื่องของการวางแผนการใช้หลักสูตร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของการวางแผนการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี เพราะผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่ในการ วางแผน แนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดเตรียมแหล่งค้นคว้าแก่ครูอย่างเพียงพอ มีการจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อวางแผนการใช้หลักสูตร ของโรงเรียน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และร่วมวางแผนการใช้หลักสูตรกับครู

สำหรับการดำเนินด้านการใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ มีการใช้สื่อ ซึ่งจะใช้ตามความเหมาะสมของบทเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า เรื่องการใช้สื่อการสอน เป็นเรื่องที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้นครูผู้สอนควรมีความรู้ และสามารถเลือก ผลิตสื่อการสอนได้ โดยการศึกษาจากแผนการสอน เพราะจะช่วยครูให้เลือกสื่อ ได้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีกำหนดไว้แล้วในแผนการสอน ดังที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536) ที่กล่าวถึงการผลิตสื่อการสอนหรือการเลือกใช้สื่อการสอนว่า การกำหนดอุปกรณ์การสอน จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในแผนการสอน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ใน การเลือกใช้สื่อการสอนหรือผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้นั้น ครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ลักษณะเนื้อหาของวิชาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ จุดประสงค์การเรียนรู้และตัวผู้เรียน เพื่อจะได้จัดสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม และเพียงพอ นอกจากนั้นยังคงต้องคำนึงถึงสภาพท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อสามารถนำวัสดุของท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต

1.2 การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการดำเนินการร่วมจัดทำ และร่วมจัดหาวัสดุร่วมกับครูผู้สอน แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนส่วนใหญ่ พบปัญหา ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน และวัสดุหลักสูตรไม่เพียงพอ กับความต้องการของครู ผู้วิจัยเห็นว่า ความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนวัสดุหลักสูตรนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ในกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน และครู เพราะเป็น เครื่องช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนขึ้น ดังนั้น ครูทุกคนต้องพยายามศึกษาหาความรู้ ให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่วนในด้านวัสดุหลักสูตรนั้น เป็นบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหาร ที่จะให้บริการและสนับสนุนการสอนของครู ดังที่ ใจทิพย์ เรือรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทในการให้บริการ และสนับสนุนการสอนของครู โดยการจัดทำจัดหาเอกสาร หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

2. การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

2.1 การเตรียมบุคลากร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการจัดเตรียมบุคลากร เพื่อการใช้หลักสูตร ด้วยการส่งครูเข้าร่วม อบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอนและกิจกรรมให้ครูทราบ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาในการเตรียมบุคลากร เพื่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร เนื่องจากบุคลากร ขาดความรู้ และทักษะ ในบางรายวิชา และบุคลากรไม่เพียงพอ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวว่า “การนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน” ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู จะต้องร่วมมือกัน ดำเนินการ โดยมีการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรไว้ให้พร้อม ดังที่ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญ ในการสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน และเป็นตัวจักรสำคัญ ในการกระตุ้น และชักนำ ให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ ผู้บริหารที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน และให้การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งความสามารถทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้ จะสามารถทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายได้ไม่ยาก

สำหรับครูผู้สอน ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2538) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอน ว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมาก ในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน ซึ่งในการเลือกเฟ้นบุคลากร ที่มีประสิทธิภาพ มีความคิด สร้างสรรค์ ในวิชาชีพ และได้รับการแนะนำ ให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นโรงเรียนหรือผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการปฐมนิเทศ หรืออบรมครูใหม่ ให้มีความเข้าใจในหลักสูตร และแนวการสอนของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน โดยจะเริ่มจากการที่ครูรับงานในโรงเรียน แล้วได้รับการแนะนำ ให้รู้จักกับหลักสูตรการจัด การเรียนการสอน ในโรงเรียนตามแนวนโยบาย ของหลักสูตร ตลอดจนการจัดให้มีการอบรมทางวิชาการอยู่เสมอ เพื่อให้ครูได้มีประสบการณ์ และความคิดใหม่ ๆ อันจะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูจำเป็นจะต้องฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ในด้านความรู้ และการเรียนการสอน มีความสนใจในวิชาการใหม่ ๆ รวมทั้งมีประสบการณ์ ซึ่งจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนได้ ครูจำเป็นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และสามารถพัฒนาพฤติกรรม และฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนว่า มีความสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การเตรียมอาคารสถานที่ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมอาคารสถานที่ สำหรับการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในเรื่องนี้ว่า จะต้องดำเนินการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และการเลือกสรร โครงการกิจกรรม เสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2525) ที่กล่าวถึง บทบาท และหน้าที่ ใน การบริหารและบริการหลักสูตรในข้อหนึ่งว่า ต้องจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนการสอนที่ดี ดังนั้นจะเห็นว่า การบริการอาคาร สถานที่ และแหล่งวิทยากรนั้น มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ในการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย และ สมิทร ฤณากร (2523) ได้กล่าวถึง การจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนว่า การที่หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย ได้ นั้น จำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม ผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียน ว่า เหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขนาด ของห้องเรียน จำนวนนักเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ต้องมีให้พร้อม การจัดการเรียน การจัดการครูเข้าสอน และเอกสารต่าง ๆ ซึ่งการจัดทำข้อมูลพื้นฐานนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารดำเนินงาน การใช้หลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการดำเนินการ โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นวิธีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ที่ดีวิธีหนึ่ง การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ ทราบถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริงในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ครูได้อย่างถูกต้อง และเป็น การสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการวางแผน ในการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรร่วมกัน มีการ ประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์ต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึง การ นิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ การเรียนการสอน มีคุณภาพ ตามจุดหมายของ หลักสูตร ช่วยให้ครูผู้สอนมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน ร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ เต็มเวลา และเต็มความสามารถ และการนิเทศภายใน เป็นบทบาทหน้าที่โดยตรง ของผู้บริหาร โรงเรียน ที่จะต้องปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น สุนน อมรวิวัฒน์ (2531) ได้ กล่าวไว้ว่า หัวใจของการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ การนิเทศการศึกษา

2.4 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในโรงเรียน ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ผู้วิจัย เห็นว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการใช้หลักสูตร การที่โรงเรียนประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองได้เข้าใจ นับว่าเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่ง ของโรงเรียน ประถมศึกษา ทำให้ผู้ปกครองได้รับข่าวสารโดยตรง สามารถสนทนาซักถามกันได้ ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และครู ควรมีการวางแผนในการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า โดยให้ครูทุกคนได้เข้าใจหลักการประชาสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลหลังการปฏิบัติเพื่อหาแนวทางแก้ไข ทั้งนี้ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบนั้น ต้องทำเป็นระยะติดต่อกันไป แต่ครั้งไม่ควรใช้เวลานาน และควรใช้รูปแบบที่เหมาะสม และหลากหลายเพื่อให้ผู้รับเกิดความสนใจ

3. การจัดการเรียนการสอน

ในกระบวนการใช้หลักสูตร ถือว่า การสอนของครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นขั้นตอน ซึ่งต้องกระทำกับนักเรียนโดยตรง สำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีการเตรียมการสอน โดยทำบันทึกการสอนล่วงหน้า และได้ศึกษาเนื้อหา สิ่งแวดล้อม ศึกษาจากภาคผนวก และการสอนของกรมวิชาการเป็นส่วนมาก ซึ่งการที่ครูเตรียมการสอนอย่างสม่ำเสมอ และพยายามศึกษาค้นคว้า เพื่อเตรียมการสำหรับ การเรียนการสอนนี้ สอดคล้องกับบทบาทของครู ในการสนับสนุน การใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่ง สจ๊วต อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูไว้ว่า ครูต้องศึกษาหลักสูตร และคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการใช้หลักสูตร ในการทำบันทึกการสอนนี้ จัดเป็นการวางแผน ในการเรียนการสอนในแต่ละครั้งนั่นเอง

3.1 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน จากการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีหลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534) ที่มีจุดเน้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร คือ การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ ส่วนทักษะกระบวนการ 9 ขั้น นั้น เป็นการรวมวิธีการสอนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้ได้เหมาะสม

3.2 เทคนิคและวิธีสอน จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีการใช้เทคนิค และวิธีสอน เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกเทคนิคและวิธีสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรและให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน นับว่าเป็นวิธีการ ที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง เพราะนักเรียนจะสามารถบรรลุผล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบรรยายและการสาธิต ผู้วิจัยเห็นว่า มีการสอนเป็นส่วนใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูผู้สอน มีภารกิจ และภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมกิจกรรม และสื่อการสอน และมีครูบางส่วน ที่ยังขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์บางชนิด ด้วยข้อจำกัดต่างๆ เหล่านี้ ครูจึงเลือกใช้กิจกรรมการสอน โดยใช้วิธีบรรยายคู่กับแบบเรียนมากที่สุด ทุกเนื้อหา ทุกระดับชั้น เนื่องจากเห็นว่าเป็นวิธีที่สะดวก ใช้เวลาในการเตรียมการสอนน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ สมิตร์ กุณานุกร (2523) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ในการสอนที่กำหนดให้ นั้น ครูควรใช้วิธีการสอนหลายๆ แบบ ทั้งนี้เพราะในการสอนแต่ละครั้งย่อมประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย หลากๆ ประการ จุดมุ่งหมายแต่ละประการจะบรรลุผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยวิธีสอนแต่ละแบบ ที่เหมาะสม สำหรับการขาดแหล่งข้อมูลค้นคว้า เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน ซึ่งเป็นปัญหาที่พบนั้น ผู้บริหารควรตระหนัก ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยจัดหา เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับเทคนิค และวิธีสอน ในการสอนภาษาอังกฤษตามแหล่งความรู้ต่างๆ มาบริการแก่ครูผู้สอน โดยจัดหาไว้ในห้องสมุด เพื่อให้ครูผู้สอนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ได้อีกประการหนึ่ง

3.3 การวัดผลและประเมินผลการเรียน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการวัด และ ประเมินผล ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ทำกิจกรรมของนักเรียน และการทดสอบย่อย ตามจุดประสงค์ เมื่อจบบทเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้สอน ได้ดำเนินการในเรื่องของการวัด และ ประเมินผลการเรียนการสอน ได้อย่างถูกต้องตามหลักของ การวัด และ ประเมินผล สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ที่มีหลักการวัด และ ประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดให้มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างภาคเรียน และปลายภาคเรียน และ ชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2527) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ว่า ควรจัดให้มีการสอบถามความรู้ของผู้เรียน โดยการ สอบถามความรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียน การสังเกต การมอบหมายงานให้ทำ และใน ปลายภาคเรียน ก็จัดให้มีการสอบประจำปลายภาค

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

1. ควรมอบหมายในการเร่งดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ทางด้านการใช้หลักสูตร ให้กับผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อให้เข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การนำหลักสูตร ไปใช้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

2. ควรมีบทบาทสนับสนุน ช่วยเหลือ ด้านเอกสาร และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ แก่โรงเรียนในสังกัดฯ อย่างเพียงพอ ดำรงความต้องการของโรงเรียน และติดต่อ ประสานงาน กับหน่วยงานที่บริการเอกสาร เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

3. ควรมีบทบาทในการดำเนินการนิเทศติดตามผล การใช้หลักสูตรของโรงเรียน ในสังกัดฯ อย่างต่อเนื่อง โดยเน้น การนิเทศผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถทำการนิเทศครูในโรงเรียนได้ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้บริหาร โรงเรียน

1. ควรศึกษา และ ทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาให้กระจ่าง เพื่อวางแผนในการเตรียมการ และดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ และให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูผู้สอนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนจะต้องจัดหาแหล่งความรู้ให้ เช่น จัดให้มีการบริการในด้านการใช้ห้องสมุด และให้ครูผู้สอนมีโอกาสรู้จักการใช้เครื่องมือ การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น ชุดการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ และ แบบเรียนแบบโปรแกรม

3. ควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษานอกระบบที่สูงกว่า เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ในท้องถิ่น โดยการลาศึกษาต่อ หรือ ใช้เวลาศึกษาในคอนบ่ายหรือ เย็น หลังจากปฏิบัติการสอนในโรงเรียนแล้ว หรือการจัดโปรแกรมร่วมกับ วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ในท้องถิ่น จัดให้มีการศึกษานอกเวลาเรียนขึ้น โดยทางมหาวิทยาลัย จะเปิดสอนกระบวนวิชาต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนต้องการ เพื่อให้ครูผู้สอน ได้มีโอกาส เข้ารับการศึกษานอกระบบในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อนำมาพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้หลักสูตร

4. ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ในกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ ตลอดทั้ง การจัดประชุม สนทนาทางวิชาการ ระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และจัดให้มีการประชุม สัมมนาทางวิชาการอยู่เสมอ โดยเชิญวิทยากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ อภิปราย หรือบรรยายให้ความรู้

5. ควรมีการจัดสรรงบประมาณ ในการสร้างอาคารเรียน สถานที่ และสำหรับ จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ให้เพียงพอแก่ความต้องการของครูผู้สอน และให้ความช่วยเหลือ และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร ซึ่งพร้อมที่

จะนำมาใช้ได้ในพื้นที่ที่ต้องการ รวมทั้งจัดเตรียมแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งทางโรงเรียน จำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาการใช้หลักสูตร

6. ควรจัดให้มีโครงการเยี่ยมชมโรงเรียน หรือสถาบันอื่น ๆ โดยการวางแผนล่วงหน้า เกี่ยวกับการศึกษา และดูงานการใช้หลักสูตรของสถาบันนั้น ๆ เป็นงานดีเด่น และมีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงการใช้หลักสูตร

ครูผู้สอน

1. ควรมีการศึกษา และทำความเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้รับจาก การอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตร มาใช้ให้เกิดประโยชน์ แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มากที่สุด และนำความรู้ที่ได้รับจากการ อบรม ประชุม สัมมนา มาเผยแพร่ ให้คณะครู ในโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ หลักสูตรยิ่งขึ้น

2. ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน ในการจัดทำแผนการสอน จัดทำวัสดุประกอบ หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน โดยมีวางแผนในการจัดทำ ช่วงปีภาคเรียน เพื่อให้สามารถเตรียมการสอนได้เต็มที่

3. ควรมีการใช้เทคนิค และวิธีสอนอย่างหลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอน แต่ละครั้ง โดยการปรับเปลี่ยนเทคนิคและวิธีสอน ตามความเหมาะสม และให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุดตามศักยภาพ

4. ควรฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ในด้านความรู้ และการเตรียมการสอน มีความสนใจ ในวิชาการใหม่ ๆ รวมทั้งการมีประสบการณ์ ซึ่งจะสามารถพัฒนาพฤติกรรม และฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย